

jména listy naspodu ± lysými, nejširšími v dol. polovině a menšími, tupě vejcovitými pupeny.

Kříženci

V ČSR nebyl dosud prokazatelně zjištěn spontánní výskyt hybridů na přirozených sta-

novištích. V parcích a stromořadích se roztroušeně pěstují některé hybridní taxony, introdukované ze z. Evropy, zejména *U. × vegeta* (LOUDON) A. LEY. (= *U. glabra* × *minor*) a *U. × hollandica* MILL. (= *U. glabra* × *minor* × *platii*).

2. *Zelkova* SPACH — zelkova

Zelkova SPACH Ann. Sci. Natur., ser. 2, 15: 356, 1841, nom. cons.

Lit.: ČEREPANOV S. K. (1957): Obzor vidov rodov Zelkova Spach i Hemiptelea Planchon. Bot. Mater. Gerb. Bot. Inst. Akad. Nauk SSSR 18: 58–72.

Stromy, vzácně keře s hladkou borkou. Listy symetrické se zpeřenou žilnatinou. Prašnikové květy ve stažených květenstvích v dol. části letorostů, oboupohlavné a pestíkové květy jednotlivé či po 2 v paždí hor. listů, vesměs velmi krátce stopkaté. Semeník jednopouzdrý, s dvouramennou bliznou, čnělka chybí. Plod oříšek. Semena bez endospermu, zárodek přímý. — 6 druhů s malými areály v oblastech v. Středozeří a na Kavkaze. — Protogyn.

1. *Zelkova carpinifolia* (PALLAS) C. KOCH — zelkova habrolistá

Zelkova carpinifolia (PALLAS) C. KOCH Linnaea 22: 598, 1849. — Syn.: *Rhamnus cathartica* PALLAS Fl. Ross. 2: 24, 1788 non L. — *Abelicea carpinifolia* (PALLAS) A. et GR. Syn. Mitteleur. Fl. 4: 569, 1911.

Strom 10–25 m vys. Letorosty červenohnědé s oranžovými lenticelami, hustě bělavě chlupaté. Pupeny vejcovité, zašpičatělé, lysé. Listy eliptické nebo vejčité, 2–6 cm dl., 1–3 cm šir.,

čepel na okraji s velkými tupými zuby, na svrchní straně ± lysá, na spodní na žilkách chlupatá, řapík 1–2 mm dl. Prašnikové květy s 5–6, obouhlné a pestíkové květy se 4–5 okvětními lístky; tyčinky delší než okvěti, staminodia v pestíkových květech zděli okvěti. Oříšky okrouhle ledvinité, 4–5 mm dl.

Vysazena a zmlazující v lese u letohrádku Tři Grácie u Lednice (18a. Dyj.-svr. úv.); jinak pěstována vzácně v parcích. Původní na Kavkaze a v s. Íránu.

3. *Celtis* L. — břestovec

Celtis LINNAEUS Sp. Pl. 1043, 1753.

Lit.: GRUDZINKAJA I. A. (1979): Zametki o rode Celtis v SSSR. Nov. Sist. Višš. Rast. 16: 90–95.

Stromy s nepravidelně odlupčivou borkou. Listy ± asymetrické, čepel na bázi se 3 dlanitě se rozbíhajícími hlavními žilkami. Květy vyrůstají na letorostech současně s listy, prašnikové květy v chudých hroznovitých svazečcích v dol. části letorostů, oboupohlavné květy jednotlivé nebo po 2 na 1–3 cm dl. stopkách v paždí hor. listů. Prašníky introrzní, žluté; pylová zrna 2–3porátní, exina tenká. Plod peckovice. Semena s chudě vyvinutým endospermem; zárodek zakřivený, dělohy stočené nebo řasnatě složené. — Asi 70 druhů, převážně v tropech, řidčeji v mírných pásmech. — Protogyn. Anemogam. Zoochor.

1. *Celtis occidentalis* L. — břestovec západní Tab. 106/2

Celtis occidentalis LINNAEUS Sp. Pl. 1044, 1753.

Strom 10–25 m vys. Listy vejčité, 5–12 cm dl., protažené v krátkou ± celokrajnou špičí, s okrajem jednoduše zubatým nebo zčásti celokrajné, lysé, jen na spodní straně na žilkách chlupaté. Okvětní lístky 4–8 (nejčastěji 5), volné, na okraji brvitě; žlutozelené blizny dlouhé, rovnovážně až nazpět rozestálé. Peckovice ± kulovité, 6–10 mm vel., s tenkým vysychavým tmavočerveným oplodím. IV–V. Ff.

$2n = 20$ (extra fines)

Často pěstován v parcích a stromořadích (hlavně v teplých oblastech, např. Praha, j. Morava); údaj o zplanění u Velvar (DOSTÁL Květ. ČSR 514, 1950) je mylný, stromy zde byly rovněž vysazeny. Původní v atlantické oblasti Severní Ameriky.

Poznámka: V j. Evropě roste příbuzný *Celtis australis* L., lišící se hlavně listy 2× ostře zubatými, protaženými v dlouhou špičí, oboustranně měkce chlupatými a téměř černými peckovicemi se sladkým oplodím; velmi vzácně se pěstuje v parcích.

Tab. 106: 1 *Ulmus laevis*, 1a — detail odění spodní strany listu u střední žilky, 1b — kvetoucí větvíčka, 1c -- plod, 1d — pupeny. — 2 *Celtis occidentalis*.

